

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 6. Probatur item ratione morali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

tionibus & temporibus videat definitas, non tam a sapiente hæc artifice, & rationali quam ab ipsa sapientia & ratione clamat effecta?

Illud quoque in rerum productionibus notatu dignum est, quod cum causa secunda indifferentes sint, etiam positus quibuscumque circumstantijs præter Dei concursum; a varia individua eiusdem speciei, quantitatibus, intensioribus, & in alijs omnibus paria, & similibus, quorum vnus non magis exigunt quam aliud (absurdum enim esset talem seriem essentialiam, aut de se necessariam in causis ipsis, vel in effectis excogitare: Ita vt necessario nunc v. g. hic numero ignis produci tantum potuerit, deinde hic alius, &c.) quod hic potius quam ille effectus solo numero diuersus, planè similiter producat, ad primam causam cum secundis concursum & determinationem liberam referendum est.

Nunc vero, vt à corporeis & visibilibus ad spiritalia conscendamus, constat præter homines esse alias substantias intellectuales multò præstantiores, vt declarant oracula quæ olim apud Ethnicos frequentia fuerunt: & homines arreptitij, vel energumeni, per quos, licet alioqui rusticos & ignaros, loquuntur tamen varijs linguis, & res occultas indicant, & aliaque agunt stupenda. Igitur præter homines sunt alia substantia intellectuales: & inter illas, est aliqua præcipua & indepèdens, quam Dei nomine intelligimus, neque enim omnes sunt alia ab alijs. Constat etiã ex magicis Operationibus aliquas esse intelligentias, doctas quidem & potentes, sed pessimas, quæ doquidem pessima scelera contra rationem male restam suadent, quæque maxime moluntur, vt vnus cultum, atque omnis virtutis deiciant. Quæ tanta obstinatio, ad eò vt impetratæ ad vilissima se demittant, satis indicat, & animam esse immortalem, cui insidientur; & Deum esse, à quo malè habeantur, vnde tantum eius odium existat. Sed & illa aliarum ad alias subiectio & subordinatio, quæ ex magicis nota est, & malitia Dæmonum, tenent veteribus intelligentiis illas omnes à se non esse, sed ab alia superiore; quæ si vterius superiorem habet, tandem ad primam, & independentem, ac supremam deueniendum est. Nam cum intelligens nisi ab intelligente produci non possit: impossibile est totam entium intelligibilium collectionem ab alio produci, vt ex præcedenti demonstratione notum est. Prætermitto miracula circa Dæmones, & alia plurima in confirmationem huius veritatis diuinitus facta. Hic enim argumentis naturalibus agimus. Quanquam ex miraculis, præsertim plurimis & maximis, & adque illustribus, possunt in se naturaliiter quæ ea videri: vel aliunde sufficienter nota haberi, aliquantulum tamen potentissimam, mundo superiorem cuius ordinem immutet pro libito, supraque & contrariet & exigentiam causarum naturalium & rerum in mortuorum suscitacione, membrorum subita restitutione, & eorum illu-

53.
Intelligen-
tiæ create
ostendunt
Deum esse

Idem ostē-
dunt mira-
cula.

minatione, & similibus. Eamque esse intelligentissimam, quippe quæ futura, etiã libera, longè ante prædicat infallibiliter, nullo adhuc eorum existente vestigio; & liberam, quia pro libera sua electione, & non raro ad preces sanctorum hominum, hæc potius futura quam illa prædicat: hunc ægrotum sanat præ illo æquè propinquo, & non minus apto, aut non magis indisposito vt scietur: hunc mortuum potius quam illum suscitatur, prout illi postulant.

SECTIO VI.

Probatur eadem veritas ratione morali.

Superioribus duabus rationibus addi potest hæc tertia moralis, quam fufius prosequitur Less. lib. de Providentia numinis, præcipue n. 146. & sequentibus. Quod non possit abradi à conscientia hominum, etiam sceleratissimorum, Dei timor ad fulmina & tonitrua. Quod in extremis omnes numen inuocent. Quod vix vlla sit natio tam barbara, quæ Deum non agnouerit, & sacrificijs coluerit. Persuasione scilicet altissime insculpta omnibus, quæ sit magnum veritatis iudicium: cui tempore resistere, totique orbium iudicium anteponeere infanissima est superbia. Quamuis in vero Deo agnoscendo, sub illa confusa notitia numinis, variè à varijs erratum sit. Quod item ex contraria persuasionem, multa sequantur absurda in moralibus. Nam si nullum est Numen, & consequenter nulla Numinis providentia, quæ res humana gubernetur: sequitur primam & fundamentalem veritatem humanæ vitæ instituentem (ab hoc enim incipiendam est, & illud veluti fundamentum præmittendum, sine aliquo Numen, ad quod vt finem vltimum vita sit dirigenda, & actuum nostrorum ratio ei reddenda) aperire potest mortalibus ad omnem vitæ impuritatem, iniquitatem, iniusticiam, omnium denique scelerum turpitudinem, & omninabilem enormitatem. Hæc enim ex tali persuasionem, nec tu numinis sublato, oriri doget experientia, & confirmat Psalmista Psal. 139. Dixit insipient in corde suo, non est Deus. & abominabiles facti sunt iniquitatibus. Vnde contrario, quod quilibet Deum magis agnoscit, & vultur se melior, æquior, & studiosior est. Sequitur etiam solos illos vidisse qui perditè vixerunt, cæcipientibus cæcibus, & inuincibiliter in re maxima errantibus, nec vnquam veritatem circa numinis rationem æsequivalentibus, quæ sanctitate, miraculis, virtutibusque floruerunt. Hi enim omnes Deum numen agnouerunt, & venerati sunt. Horum errorum maximorum bonorum sententiam, & fecerit humanæ maxime salutarem: in horum è contrario sapientiam peritiosissimam esse, & modis omnibus occultandam, tanquam venenum animæ, & pestem.

54.
Tertia de-
monstratio
quod Deus
sit à com-
muni ho-
minum in-
finitu.
Lessius.

absurda
quæ sequi-
tur ex er-
rore con-
trario.

46.

& postem Reipublicæ. Denique Deum amare, colere, timere, malum esse per se, & stultum, impium, rectæ rationi aduersum. Contra verò, esse Numini contemporem, pietatisque & religionis expertem, blasphemum, impium, sacrilegum, bonum esse per se & laude dignum, cum veræ doctrinæ de numine, & errori contrario destruendo, contentanum sit. Quæ & similia non modò lumini naturali aduersa, & aliena à veri specie; sed etiam furoris & amentia plena sunt. Quid enim, vt rectè dicit auctor citatus, absurdius fingi potest, quàm primam & summam veritatem, maximamque diuinitatis æcanum, ab hominibus cognitum vel apprehensum, ad omne nefas & flagitium aperire viam, eoque scelestissimos & impurissimos efficere: Contra verò errorem summum circa diuinitatem falsò assertam, inducere homines ad morum sanctitatem, vitamque maximè rationi conformem, & virtutum omnium genere excellentem: quis credat falso & impossibili figmento existentia diuinæ, tantam inesse vim ad omnem virtutem: Solidæ autem veritati tantam illecedam ad omne flagitium & perniciem? Veram & summam sapientiam extinguere omnem virtutem, & homines efficere pessimos: summum verò errorem excitare ad omnem virtutem, & homines efficere optimos: Lucem summam intellectus, summas afferre tenebras animorum; & summas tenebras intellectus, gignere summam lucem & pulchritudinem animorum? Hæc, inquam, omnia furoris & amentia sunt plena. Ita vt nemo nisi amens, his rationibus expensis, possit ex animo negare Deum esse. Vt si leam, quamuis res foret minùs comperitas tamen tutiorem, & prudētissimè ac necessariò præferendam fore persuasionem veri Dei. Quia si nullus esset Deus, nihil foret notiturus ex illo cultu: foret autem, si est, notiturus respectu ipsam agnoscere, contra tot argumenta. Vt enim Regem maximà afficit iniuriâ, qui vel ipsum esse Regem, vel regnum illi ipsi negat; estque reus læsa maiestatis, etsi ex aliquibus coniecturis putet se vera dicere: Ita Deus iniuriòsi maximè sunt, qui ipsum esse negant, contra tot argumenta, quæ paulò superius prosequi visum est: tum quia vniuersa Theologia & Christiana religio in id firmamentum est: tum etiam quia non sunt qui hoc tempore prolabantur in Atheismum, & propter morum corruptionem & mentis hebetudinem in tantam vel affectatam, & propter hæreses huius sæculi, quæ reiectis solidis omnibus fidei firmamentis, & priuato cuiusque ipiritui postpositis, ad Atheismum ducunt. Id etiam Dæmone factante, vt in fine sæculorum, ante secundum Christi aduentum, orbem perdat Atheismo, quem diu ante primum eiusdem aduentum polytheismo miserè demeruerat.

SECTIO VII.

Nota circa discursus præcedentes: & vtrum existentia sit de Dei essentialis?

Circa discursus præcedentes Nota primo, vt ostendatur Deum esse, non esse opus ostendere totum illud existere quod Deus est, æternitatem, infinitudinem, immensitatem, omnipotentiam &c. Sed satis esse si ostendatur aliquid existere quod Dei proprium sit, quodque Dei nomine intelligatur; cuiusmodi est ratio entis à se, & causæ primæ rerum omnium. Nam alioqui si ostendendum esset quidquid Deus est: quæstio an sit confunderetur penitus, cum qua ratione quid sit. Quamquam ex rationibus allatis non solum constat, Deum esse quomocumque: sed insuper esse ens à se, necessarium, intelligens, volens, prouidentem, omnipotentem, &c. quæ tamen attributa in sequentibus disputationibus magis declarabuntur. Nec obest quod non est idem in omnium conceptu esse Deum, & esse ens à se: siquidem Arist. existimauit materiam primam esse ens à se: Nec tamen illam existimauit esse Deum. Nam vt patebit ex sequentibus, idem est in re ipsa, & secundum veritatem, esse Deum, & esse ens à se. Contra eos verò qui hac in parte errarent, perficienda esset demonstratio existentia diuinæ, ex iis quibus inferiùs ostendemus ens à se, vnicum esse, esseque summè potens, summè sapiens, summè bonum, & omnipotens, & causam cæterorum. Quamquam hoc ipsum in præcedentibus discursibus ostensum est, & breuiter quidem, sed efficacitè, meo iudicio, probatum.

Nota secundò, prædictas omnes ratiocinationes non esse à priori, sed à posterioribus nobis notis, neque à causalitate & ab effectis, vel ab incommotis & contrariis sequentibus. Præterquam quod omnes ferè nituntur deductione ad impossibile, quod argumentandi genus à priori non est. Sed neque à priori potest à nobis demonstrari Deum esse. Tum quia Deus non habet causam sui esse, per quam à priori demonstretur: tum quia etiam si haberet; non ita exactè & perfectè Deum cognoscimus, vt ex propriis eius principiis ipsius existentia notitiam assequamur, vt rectè docet S. Thom. art. 2. qu. 2. Loquor autè de esse Dei absolute. Neque enim nego postquam à posteriori demonstratum fuit aliquod attributum; posse per ipsum à priori demonstrari esse aliud: vt v.g. ex immensitate perfectissima ostendimus localem immutabilitatem: & ex omnimoda immutabilitate, æternitatem. Suppono enim, ad ratiocinandum à priori, modo humano, sufficere distinctionem & ordinem rationis inter obiecta, vt rectè docet Suarez disp. 29. Metaph. sect. 3. num. 1.

Quærit autem idem author lib. 1. de es.

55.
Vt probetur Deum esse sufficit probare dari ens à se, & causam primam rerum omnium.

56.
Non potest demonstrari à priori Deum esse.

D. Thom.

Suarez.